ਕੁਝ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਪ੍ਰਸ਼ਨ
(Some Important Questions)

ਬਹੁਤੇ ਛੋਟੇ ਉੱਤਰਾਂ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ (Very Short Answer Type Questions) ________ 1 Mark

ਪ੍ਰਸ਼ਨ 1. ਸਾਹ ਕਿਰਿਆ ਕਿਸਨੂੰ ਆਖਦੇ ਹਨ ?

ਉੱਤਰ-ਫੇਫੜਿਆਂ ਅੰਦਰ ਸਾਹ ਖਿੱਚਣ ਅਤੇ ਸਾਹ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਦੀ ਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਸਾਹ ਕਿਰਿਆ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਪ੍ਰਸ਼ਨ 2. ਸਾਹ ਕਿਰਿਆ ਦੀਆਂ ਗਤੀਆਂ ਕੀ ਹਨ ?

ਉੱਤਰ-ਸਾਹ ਕਿਰਿਆ ਦੀਆਂ ਦੋ ਗਤੀਆਂ ਹਨ :

(1) ਸਾਹ ਅੰਦਰ ਖਿੱਚਣਾ (Inspiration)

(2) ਸਾਹ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣਾ (Expiration)

ਪ੍ਰਸ਼ਨ 3. ਨੱਕ ਰਾਹੀਂ ਸਾਹ ਲੈਣ ਦੇ ਕੀ ਲਾਭ ਹਨ ?

ਉੱਤਰ-ਨੱਕ ਰਾਹੀਂ ਸਾਹ ਲੈਣ ਨਾਲ ਹਵਾ ਪੁਣ ਕੇ, ਕੀਟਾਣੂ ਰਹਿਤ ਅਤੇ ਗਰਮ ਹੋ ਕੇ ਫੇਫੜਿਆਂ ਅੰਦਰ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਪ੍ਰਸ਼ਨ 4. ਸਾਹ ਕਿਰਿਆ ਦੀ ਕੀ ਮਹੱਤਤਾ ਹੈ ?

ਉੱਤਰ-ਪੋਸ਼ਕ ਤੱਤਾਂ ਨੂੰ ਊਰਜਾ ਵਿਚ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਲਈ ਸਰੀਰਕ ਸੈੱਲਾਂ ਨੂੰ ਆਕਸੀਜਨ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਸਾਹ ਕਿਰਿਆ ਦੁਆਰਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਪ੍ਰਸ਼ਨ 5. ਸਾਹ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੇ ਮੁੱਖ ਅੰਗਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਲਿਖੋ।

ਉੱਤਰ-ਨੱਕ, ਸੰਘ, ਯੁਨੀ ਯੰਤਰ, ਸਾਹ ਨਲੀ, ਸਾਹ ਨਲੀਆਂ ਅਤੇ ਫੇਫੜੇ ਸਾਹ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੇ ਮੁੱਖ ਅੰਗ ਹਨ।

ਪ੍ਰਸ਼ਨ 6. ਸਾਹ ਨਲੀ ਕਿੰਨੇ ਇੰਚ ਲੰਬੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ?

ਉੱਤਰ-ਸਾਹ ਨਲੀ 5 ਇੰਚ ਲੰਬੀ ਛੱਲੇਦਾਰ ਕਾਰਟੀਲੇਜ਼ ਦੀ ਬਣੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਪ੍ਰਸ਼ਨ 7. ਸਰੀਰ ਵਿਚ ਕਿੰਨੇ ਫੇਫੜੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ?

ਉੱਤਰ-ਸਰੀਰ ਵਿਚ ਦੋ ਫੇਫੜੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸੱਜਾ ਅਤੇ ਖੱਬਾ ਫੇਫੜਾ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਪ੍ਰਸ਼ਨ 8. ਫੇਫੜੇ ਸਰੀਰ ਦੇ ਕਿਹੜੇ ਭਾਗ ਵਿਚ ਸਥਿਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ?

ਉੱਤਰ-ਫੇਫੜੇ ਛਾਤੀ ਗੁਹਾ ਵਿਚ ਸਟਰਨਮ (Sternum) ਜਾਂ ਛਾਤੀ ਹੱਡੀ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਸਥਿਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਪ੍ਰਸ਼ਨ 9. ਇਕ ਨੌਜਵਾਨ ਅਤੇ ਸਿਹਤਮੰਦ ਵਿਅਕਤੀ ਇਕ ਮਿੰਟ ਵਿਚ ਕਿੰਨੀ ਵਾਰ ਸਾਹ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ?

ਉੱਤਰ-ਇਹ ਜਵਾਨ ਅਤੇ ਸਿਹਤਮੰਦ ਵਿਅਕਤੀ ਇਕ ਮਿੰਟ ਵਿਚ 18 ਵਾਰ ਸਾਹ ਲੈਂਦਾ ਹੈ।

ਪ੍ਰਸ਼ਨ 10. ਆਕਸੀਜਨ ਦੀ ਖੱਪਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿਹੜੀ ਗੈਸ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ?

ਉੱਤਰ-ਆਕਸੀਜਨ ਦੀ ਖੱਪਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਾਰਬਨ ਡਾਈਆਕਸਾਈਡ ਗੈਸ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਪ੍ਰਸ਼ਨ 11. ਅਸੀਂ ਇਕ ਸਾਹ ਰਾਹੀਂ ਕਿੰਨੀ ਮਾਤਰਾ ਹਵਾ ਦੀ ਅੰਦਰ ਖਿੱਚਦੇ ਅਤੇ ਬਾਹਰ ਕੱਢਦੇ ਹਾਂ ?

ਉੱਤਰ-ਅਸੀਂ ਇਕ ਸਾਹ ਰਾਹੀਂ 500 c.c. ਹਵਾ ਅੰਦਰ ਖਿੱਚਦੇ ਅਤੇ 500 c.c. ਹਵਾ ਬਾਹਰ ਕੱਢਦੇ ਹਾਂ।

Scanned with CamScanner

ਪ੍ਰਸ਼ਨ 12. ਇਕ ਡੂੰਘੇ ਸਾਹ ਰਾਹੀਂ ਹਵਾ ਦੀ ਕਿੰਨੀ ਮਾਤਰਾ ਫੇਫੜਿਆਂ ਵਿਚ ਭਰੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਉੱਤਰ-ਇਕ ਡੂੰਘੇ ਸਾਹ ਰਾਹੀਂ ਫੇਫੜਿਆਂ ਵਿਚ 3500 c.c. ਹਵਾ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਭਰੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਪ੍ਰਸ਼ਨ 13. ਇਕ ਨਵਜੰਮਿਆ ਬੱਚਾ ਪ੍ਰਤੀ ਮਿੰਟ ਕਿੰਨੀ ਵਾਰ ਸਾਹ ਕਿਰਿਆ ਕਰਦਾ ਹੈ ?

ਉੱਤਰ-ਇਕ ਨਵਜੰਮਿਆ ਬੱਚਾ ਪ੍ਰਤੀ ਮਿੰਟ 40 ਵਾਰ ਸਾਹ ਕਿਰਿਆ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਪ੍ਰਸ਼ਨ 14. ਫੇਫੜਿਆਂ ਦੀ ਸਮਰਥਾ ਮਾਪਣ ਵਾਲੇ ਯੰਤਰ ਦਾ ਨਾਂ ਕੀ ਹੈ ?

ਉੱਤਰ-ਫੇਫੜਿਆਂ ਦੀ ਸਮਰਥਾ ਮਾਪਣ ਵਾਲੇ ਯੰਤਰ ਦਾ ਨਾਂ ਸਪਾਇਰੋਮੀਟਰ ਹੈ ?

ਪ੍ਰਸ਼ਨ 15. ਜੀਵਨ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਲੋੜ ਕੀ ਹੈ ?

ਉੱਤਰ-ਜੀਵਨ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਲੋੜ ਹਵਾ ਹੈ।

ਪ੍ਰਸ਼ਨ 16. ਸਾਹ ਛੱਡਣ ਨਾਲ ਕਿਹੜੀ ਗੈਸ ਸਰੀਰ ਵਿੱਚੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ?

ਉੱਤਰ-ਸਾਹ ਛੱਡਣ ਨਾਲ ਕਾਰਬਨ ਡਾਈਆਕਸਾਈਡ ਗੈਸ ਬਾਹਰ ਕੱਢੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਪ੍ਰਸ਼ਨ 17. ਫੇਫੜਿਆਂ ਵਿਚ ਕਿਹੜੀਆਂ ਗੈਸਾਂ ਦੀ ਅਦਲਾ-ਬਦਲੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ?

ਉੱਤਰ-ਫੇਫੜਿਆਂ ਵਿਚ ਆਕਸੀਜਨ ਅਤੇ ਕਾਰਬਨ ਡਾਈਆਕਸਾਈਡ ਗੈਸਾਂ ਦੀ ਅਦਲਾ-ਬਦਲੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਪ੍ਰਸ਼ਨ 18. ਲਹੂ ਗੇੜ ਦਾ ਮੁੱਖ ਅੰਗ ਕਿਹੜਾ ਹੈ ?

ਉੱਤਰ-ਲਹੂ ਗੇੜ ਦਾ ਮੁੱਖ ਅੰਗ ਦਿਲ ਹੈ।

ਪ੍ਰਸ਼ਨ 19. ਪਲਾਜ਼ਮਾ ਕਿਸਨੂੰ ਆਖਦੇ ਹਨ ?

ਉੱਤਰ-ਪਲਾਜ਼ਮਾ ਲਹੂ ਦਾ ਪੀਲੇ ਰੰਗ ਦਾ ਤਰਲ ਪਦਾਰਥ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ 90 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਪਾਣੀ, 10 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਪ੍ਰੋਟੀ ਚਰਬੀ ਅਤੇ ਖਣਿਜ ਲੂਣ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਪ੍ਰਸ਼ਨ 20. ਲਹੂ ਦੇ ਕਣ ਕਿਸ ਤਰਲ ਵਿਚ ਪਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ?

ਉੱਤਰ-ਲਹੂ ਦੇ ਕਣ ਲਹੂ ਵਾਹੀ ਤਰਲ ਪਲਾਜ਼ਮਾਂ ਵਿਚ ਪਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਪ੍ਰਸ਼ਨ 21. ਸਰੀਰ ਵਿਚ ਕਿੰਨਾ ਲਹੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ?

ਉੱਤਰ-ਸਰੀਰ ਦੇ ਭਾਰ ਦਾ ਬਾਰ੍ਹਵਾਂ ਹਿੱਸਾ ਲਹੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਪ੍ਰਸ਼ਨ 22. ਲਹੂ ਦੇ ਕਣ ਸਰੀਰ ਵਿਚ ਕਿੱਥੇ ਬਣਦੇ ਹਨ ?

ਉੱਤਰ-ਲਹੂ ਦੇ ਕਣ ਹੱਡੀਆਂ ਦੀ ਮਿਝ (Bone Marrow) ਵਿਚ ਬਣਦੇ ਹਨ।

ਪ੍ਰਸ਼ਨ 23. ਲਹੂ ਦੇ ਲਾਲ ਕਣਾਂ ਦੀ ਉਮਰ ਕਿੰਨੇ ਦਿਨ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ?

ਉੱਤਰ-ਲਹੂ ਦੇ ਲਾਲ ਕਣਾਂ ਦੀ ਉਮਰ 115 ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਪ੍ਰਸ਼ਨ 24. ਦਿਲ ਦੇ ਕਿੰਨੇ ਭਾਗ ਅਤੇ ਖਾਨੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ?

ਉੱਤਰ-ਦਿਲ ਦੇ ਦੋ ਭਾਗ ਅਤੇ ਚਾਰ ਖਾਨੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਪ੍ਰਸ਼ਨ 25. ਸ਼ੁੱਧ ਲਹੂ ਕਿਹੜੀਆਂ ਲਹੂ ਵਹਿਣੀਆਂ ਵਿਚ ਵਗਦਾ ਹੈ ?

ਉੱਤਰ-ਸ਼ੁੱਧ ਲਹੂ ਧਮਣੀਆਂ (Arteries) ਵਿਚ ਵਗਦਾ ਹੈ।

ਪ੍ਰਸ਼ਨ 26. ਅਸ਼ੁੱਧ ਲਹੂ ਦਿਲ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਕਿਹੜੀਆਂ ਲਹੂ ਵਹਿਣੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ?

ਉੱਤਰ-ਸ਼ਿਰਾਵਾਂ ਰਾਹੀਂ ਅਸ਼ੁੱਧ ਲਹੂ ਦਿਲ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਆਉਂਦਾ ਹੈ।

Scanned with CamScanner

ਪ੍ਰਸ਼ਨ 27. ਅਸ਼ੁੱਧ ਲਹੂ ਦਿਲ ਦੇ ਕਿਹੜੇ ਪਾਸੇ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ?

ਉੱਤਰ-ਅਸ਼ੁੱਧ ਲਹੂ ਦਿਲ ਦੇ ਸੱਜੇ ਆਰੀਕਲ ਅਤੇ ਸੱਜੇ ਵੈਂਟਰੀਕਲ ਵਿਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਪ੍ਰਸ਼ਨ 28. ਸ਼ੁੱਧ ਲਹੂ ਦਿਲ ਦੇ ਕਿਹੜੇ ਪਾਸੇ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ?

ਉੱਤਰ-ਸ਼ੁੱਧ ਲਹੂ ਦਿਲ ਦੇ ਖੱਬੇ ਆਰੀਕਲ ਅਤੇ ਖੱਬੇ ਵੈਂਟਰੀਕਲ ਵਿਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਪ੍ਰਸ਼ਨ 29. ਲਹੂ ਕਣ ਕਿੰਨੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ?

ਉੱਤਰ-ਲਹੂ ਕਣ ਤਿੰਨ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ-

1. ਲਾਲ ਕਣ (Red Blood Corpuscles)
2. ਚਿੱਟੇ ਕਣ (White Blood Corpuscles)
3. ਪਲੇਟਲੇਟਸ (Platelets)

ਪ੍ਰਸ਼ਨ 30. ਲਹੂ ਦੇ ਲਾਲ ਕਣਾਂ ਦਾ ਕੀ ਕੰਮ ਹੈ ?

ਉੱਤਰ-ਲਹੂ ਦੇ ਲਾਲ ਕਣ ਆਕਸੀਜਨ ਤੇ ਪੋਸ਼ਕ ਤੱਤ ਸਰੀਰਕ ਸੈੱਲਾਂ ਨੂੰ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਅਤੇ ਕਾਰਬਨ ਡਾਈਆਕਸਾਈਡ ਨੂੰ ਫੇਫੜਿਆਂ ਵਿਚ ਛੱਡਣ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਪ੍ਰਸ਼ਨ 31. ਲਹੂ ਦੇ ਚਿੱਟੇ ਕਣਾਂ ਦਾ ਮੁੱਖ ਕੰਮ ਕੀ ਹੈ ?

ਉੱਤਰ-ਲਹੂ ਦੇ ਚਿੱਟੇ ਕਣ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਬੀਮਾਰੀ ਦੇ ਕਿਟਾਣੂਆਂ ਤੋਂ ਬਚਾਉਂਦੇ ਹਨ।

ਪ੍ਰਸ਼ਨ 32. ਲਹੂ ਦੇ ਪਲੇਟਲੇਟਸ ਕਣਾਂ ਦਾ ਕੀ ਕੰਮ ਹੈ ?

ਉੱਤਰ-ਪਲੇਟਲੇਟਸ ਕਣਾਂ ਦਾ ਮੁੱਖ ਕੰਮ ਜ਼ਖ਼ਮਾਂ ਵਿਚੋਂ ਵਗਦੇ ਲਹੂ ਦਾ ਥੱਕਾ ਬਣਾਉਣਾ ਅਤੇ ਲਹੂ ਨੂੰ ਸਰੀਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਣ ਤੋਂ ਰੋਕਣਾ ਹੈ।

ਪ੍ਰਸ਼ਨ 33. ਸਰੀਰ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਧਮਣੀ ਦਾ ਕੀ ਨਾਂ ਹੈ ?

ਉੱਤਰ— ਲਹੂ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਧਮਣੀ ਨੂੰ ਮਹਾਂਧਮਣੀ (Aorta) ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ।

ਪ੍ਰਸ਼ਨ 34. ਸ਼ੁੱਧ ਲਹੂ ਅਤੇ ਅਸ਼ੁੱਧ ਲਹੂ ਵਿਚ ਕਿਹੜੀ-ਕਿਹੜੀ ਗੈਸ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਵੱਧ ਹੁੰਦੀ ਹੈ?

ਉੱਤਰ-ਸ਼ੁੱਧ ਲਹੂ ਵਿਚ ਆਕਸੀਜਨ ਅਤੇ ਅਸ਼ੁੱਧ ਲਹੂ ਵਿਚ ਕਾਰਬਨ ਡਾਈਆਕਸਾਈਡ ਗੈਸ ਦੀ ਵੱਧ ਮਾਤਰਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਛੋਟੇ ਉੱਤਰਾਂ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ (Short Answer Type Questions) —— 2 Marks

ਪ੍ਰਸ਼ਨ 1. ਨਬਜ਼ ਕਿਸਨੂੰ ਆਖਦੇ ਹਨ ?

ਉੱਤਰ-ਦਿਲ ਦੁਆਰਾ ਪੰਪ ਕੀਤੇ ਲਹੂ ਦਾ ਦਬਾਅ ਜੋ ਧਮਣੀਆਂ ਦੀਆਂ ਦੀਵਾਰਾਂ ਉੱਤੇ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਨਬਜ਼ ਅਖਵਾਉਂਦੀ ਹੈ।

ਪ੍ਰਸ਼ਨ 2. ਇਕ ਮਿੰਟ ਵਿਚ ਕਿੰਨੀ ਵਾਰ ਨਬਜ਼ ਦੀ ਗਤੀ ਕਰਦੀ ਹੈ ?

ਉੱਤਰ-ਇਕ ਮਿੰਟ ਵਿਚ 72 ਵਾਰ ਨਬਜ਼ ਗਤੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਪ੍ਰਸ਼ਨ 3. ਲਹੂ ਦਾ ਦਬਾਅ ਕਿਸਨੂੰ ਆਖਦੇ ਹਨ?

ਉੱਤਰ-ਦਿਲ ਦੁਆਰਾ ਪੰਪ ਕੀਤੇ ਲਹੂ ਦਾ ਦਬਾਅ, ਜੋ ਲਹੂ ਵਹਿਣੀਆਂ ਦੀਆਂ ਦੀਵਾਰਾਂ ਤੇ ਬਣਦਾ ਹੈ, ਉਸਨੂੰ ਲਹੂ ਦਾ ਦਬਾਅ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਪ੍ਰਸ਼ਨ 4. ਸਰੀਰ ਵਿਚ ਲਹੂ ਦਾ ਦਬਾਅ ਕਿੰਨਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ?

ਉੱਤਰ-ਸਰੀਰ ਵਿਚ ਲਹੂ ਦਾ ਉਪਰਲਾ ਦਬਾਅ 120 ਮਿਲੀਮੀਟਰ ਅਤੇ ਹੇਠਲਾ ਦਬਾਅ 80 ਮਿਲੀਮੀਟਰ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

Scanned with CamScanner